

Maakuntalehdet Lääkäriliiton asianajajina

Viisitoista maakuntalehteä ovat ryhtyneet lääkäreiden ammattiliiton tavoitteiden tukijoiksi julkaisemalla professori **Juhani Knuutin** levittämiä virheellisiä terveystietoja.

Lehdet julkaisivat 27.6.2021 professorin vanhan, asiavirheitä ja huomattavia epätarkkuuksia sisältävän haastattelun: ”*Terveydenhoidon ammattilaiset ovat liian passiivisia*” – *Huuhaa saa julkisuutta, kun ammattilaiset eivät tule esille, sanoo professori Juhani Knuuti.* (Katso viiteluettelon jälkeen lehtien luettelo, jossa on linkit julkaistuun artikkeliin). Artikkelin on alun perin julkaissut Teemasuomalainen 26.8.2019.

Haastattelun perusteella näyttää siltä, että professori ajaa Lääkäriliiton asiaa kansalaisten valinnanvapautta rajoittavan puoskarilain puolesta. Lääkäreiden ammattiliiton tehtävä on tietysti puolustaa jäsentensä etuja parhaaksi katsomillaan keinoilla ja perusteluilla. Ongelmalliseksi ammatillisten etujen puolustaminen tulee, jos perustelut eivät pidä yhtä totuuden kanssa tai ovat kauniisti sanottuna ns. muunneltua totuutta. Vakavaksi asia muuttuu, jos ammatillista vaikutusvaltaa pyritään laajentamaan yrityksillä kaventaa puoskarilailla kansalaisten oikeuksia hoitaa ja edistää terveyttään ja hyvinvointiaan. Lisäksi väärän tiedon levittäminen toisesta ammattikunnasta tai kilpailijoista on lailla kielletty [1]. Knuutin julkisuuteen antama virheellinen väite luontaishoitajien syöpäkuolleisuutta nostavasta vaikutuksesta ja maakuntalehtien huono faktantarkistus ovat vakavia asioita ja vahingoittavat median uskottavuutta.

LUONTAISHOIDOT OVAT TURVALLISIA

Viidessätoista lehdessä julkaistu huuhaajulkisuus-artikkeli varoittaa Juhani Knuutin lausuntoon nojaten :

”VAARALLISIA lääketieteen ulkopuoliset hoidot ovat silloin, kun vaikuttava lääketieteellinen hoito viivästyy tai sitä ei saa ollenkaan niiden vuoksi.”

Vaaroista varoittelu antaa virheellisesti ymmärtää, että luontaishoitajien (joita Knuuti nimittää lääketieteen ulkopuolisiksi hoidoiksi) vuoksi lääketieteellinen hoito muka jäisi saamatta. Tästä ei ole olemassa näyttöä. Hoito voi kyllä viivästyä tai jäädä saamatta muiden syiden, kuten jonojen ja lääkärinpuulan vuoksi.

Luontaishoidoista varoittelulla täytyykin siis olla muita syitä kuin pyrkimys kansalaisten suojelemaan. Onkin kysyttävä, mitä lehtijutun toimittaja **Eija Marja-aho** Knuutin sanomien perusteella oikein tarkoittaa vaarallisuudella? Sitäkö, että

1. terveydenhuolto viivästyttää hoidon aloittamista siksi, että potilas on käyttänyt luontaishoitoja? Tällainen olisi vastoin lakia potilaan asemasta ja oikeuksista [2, pykälä 6], joka antaa meille kaikille oikeuden valita oma hoitomme. Vai tarkoittaako hän sitä, että
2. potilas omasta päätöksestään ei tule hoitoon ollenkaan tai hän tulee myöhemmin, koska haluaa käyttää ensin luontaishoitoja. Tällainen on ikävää, mutta laki sallii sen [2, pykälä 6]. Tutkimus [3] kuitenkin osoittaa, että näin toimiminen on erittäin poikkeuksellista ja siksi se ei ole kansanterveydellinen ongelma: ”CAM-hoitajien ja valtavirtalääketieteen käyttö eivät olleet tilastollisesti merkitsevästi yhteydessä toisiinsa eli CAM-hoidot eivät vähentäneet valtavirtalääketieteen käyttöä.” [3, s. 53] CAM = Complementary and Alternative Medicine.

Artikkelissa Knuuti lisäksi varoittaa ja perustelee virheellisesti:

”– Tutkimukset osoittavat, että jos syöpähoitojen aloittaminen viivästyy ja valitsee uskomushoidon, kuolleisuus nousee kymmeniä prosentteja, Knuuti sanoo.”

Kummallinen ja epäselvä virheväite ei saa tukea tutkimuksista. Onkin kysyttävä, mihin Knuuti virheväitteellään pyrkii? Mitä hän oikeastaan tarkoittaa? Tarkoittaako hän, että

1. jos terveydenhuolto ei pysty tarjoamaan syöpähoitoa nopeasti ja potilas turvautuu odottaessaan luontaishoitoihin, niin potilaan riski kuolla on kymmeniä prosentteja suurempi? Sekava väite ei anna vastausta, kumpi silloin on syy. Kumpi siis on todellinen syy kuolleisuuden kasvuun: sekö, että syöpähoitoa ei aloiteta nopeasti vai se, että potilas käyttää luontaishoitoja – napsii vaikkapa vitamiineja ja käy reikihoidossa – odottaessaan syöpähoitoon pääsyä? Vai tarkoittaako Knuuti ehkä sitä, että
2. jos terveydenhuolto ei tarjoa syöpähoitoa, koska se on liian kallis, eikä potilaalla ole varaa mennä yksityiselle syöpäklinikalle ja hän turvautuu epätoivoisena luontaishoitoihin, niin potilaan riski kuolla on kymmeniä prosentteja suurempi siksi, että hän meditoi, joogaa ja käy akupunktiossa? Mutta kumpi on silloin oikea syy kuolleisuuden kasvuun: sekö, että potilas ei saa lainkaan syöpähoitoa vai se, että potilas turvautuu epätoivoisena luontaishoitoihin?

Entä väite ”kuolleisuus nousee kymmeniä prosentteja”? Tarkoittaako Knuuti, että luontaishoitojen käytön vuoksi Suomessa kuolee syöpään kymmeniä prosentteja enemmän ihmisiä kuin jos luontaishoitoja ei käytettäisi? Tällaista ongelmaa ei ole todettu. Tutkimuksen [3] mukaan luontaishoitojen ja lääketieteellisten hoitojen ”käyttö eivät olleet tilastollisesti merkitsevästi yhteydessä toisiinsa eli CAM-hoidot eivät vähentäneet valtavirtälääketieteen käyttöä”. [3, s. 53] Luontaishoidot eivät siis voi edes teoreettisesti aiheuttaa kuolleisuuden kymmenien prosenttien kasvua Suomessa.

Nämä kysymykset sekä olemassa oleva tutkimustieto osoittavat Juhani Knuutin kuolleisuusväitteen huuhaaksi, vinoksi, virheelliseksi ja propagandistiseksi. Se pelottelee potilaita ja haittaa koulutettujen luontaishoitajien ammatinharjoittamista.

TUTKIMUSNÄYTTÖ VAARALLISUUDESTA PUUTTUU

Knuutilla ei ole omia tutkimuksia aiheesta, eikä hän lehtijutussa nojaa kenenkään muunkaan tutkimuksiin, vaan puhuu yleisesti kymmenien prosenttien noususta syöpäkuolleisuudessa.

Knuuti ei kuitenkaan kerro, mihin tutkimuksiin hän oletuksensa perustaa. Samankaltaisen virheväitteen hän on esittänyt kirjassaan *Kauppatavarana terveys – selviydy terveysväitteiden viidakossa* [4], jossa hän sivulla 33 perustelee väitettään **Skyler Johnsonin** ryhmän tekemällä rekisteritutkimuksella ja siitä vuonna 2018 julkaistulla tiedotteella [5]. Johnson on ryhmineen kirjoittanut samasta aiheesta myös toisen, vertaisarvioidun artikkelin [6] mutta siihen Knuuti ei kirjassaan viittaa. Molempien artikkeleiden taustaoletuksia ja tutkimusmetodologiaa on tiedeyhteisössä kritisoitu voimakkaasti [7, 8, 9]. Tutkimuksissa [5, 6] analysoitiin valittujen syöpä sairastaneiden hoito- ja kuolinrekisteritietoja. Nämä kaksi tutkimusta eivät osoita minkään täydentävän tai vaihtoehtoisen hoidon lisänneen syöpäkuolleisuutta. Ko. rekisteritutkimusten perusteella tällaista päätelmää ei edes voi tehdä.

Jos Knuuti olisi seurannut CAM-tutkimusta, hänen olisi pitänyt löytää muun muassa **Lin et al** 2019 tutkimus [10]. Se on systemaattinen katsaus ja meta-analyysi 34:stä satunnaistetusta vertailukokeesta (RCT), joissa oli yhteensä 3010 syöpäpotilasta. Artikkelissa todetaan: ”As a whole, the results showed clearly superior efficacy of CIM [Complementary and integrative medicine] in improving HRQOL [health-related quality of life]”. [10] Suomeksi: Kokonaisuutena tulokset osoittivat selvästi täydentävän ja yhdistävän lääketieteen erinomaisen tehokkuuden terveyttä koskevan elämän laadun parantamisessa.

AVOIN KYSYMYYS MEDIALLE

Järjestäytynyt luontaishoitoala esittää medialle avoimen kysymyksen: Miksi media osallistuu Juhani Knuutin pelotteluun turvallisista luontaishoidoista, joita käyttää vähintään miljoona suomalaista vuosittain [11]? Tärkeää on myös selvittää, miksi professori haluaa virheväitteillään haitata 6000 – 8000 luontaishoitajan työtä?

Näyttää siltä, että Knuuti arvostetussa professorinvirassaan tukee näkyvästi lääkäreiden ammattiliittoa. Lääkäriliitto kertoi *Lääkäriliiton eduskuntavaalitavoitteet* -dokumentissa [12] jo ennen viime eduskuntavaaleja, että sen tavoite on saada aikaan puoskarilaki tämän vaalikauden aikana. Dokumentin luku 3 on otsikoitu ”Uskomushoitojen tarjoaminen kiellettävä lapsille, vakavasti sairaille, raskaana oleville ja muille haavoittuville ryhmille” ja tavoite on kerrottu lihavoidulla värillisellä fontilla: ”Väestöä tulee suojella uskomushoitojen ongelmilta erityisellä lainsäädännöllä.” [12, luku 3].

Lääkäriliiton tavoite näyttää uskomattomalta ja naurettavalta, koska se on sokea tutkimusnäytölle [esimerkiksi viite 10] luontaishoitojen (CAM) hyödyistä kansalaisille. Haitoista on hyvin vähän näyttöä. Kilpailu- ja kuluttajavirastolle (KKV) tehtiin hypnoosia, akupunktiota, vyöhyketerapiaa, homeopatiaa tai aromaterapiaa koskevia ilmoituksia ja yhteydenottoja vuonna 2019 yhteensä 10 kpl ja vuonna 2020 yhteensä 11 kpl. KKV ei vastannut kysymykseen, kuinka moni niistä eteni kuluttaja-asiamiehen käsittelyyn [13].

Näyttää siltä, että Juhani Knuutista on tullut median silmissä lääkärikunnan isähahmo, joka tietää, osaa ja ohjeistaa; varoittaa, päättää ja pelottelee ja johon toimittajat kritiikittä luottavat kuten lapset luottavat isäänsä. Knuutin tietokirjaksi tarkoitettu kirjasta [4] löytyi pian kirjan julkaisemisen jälkeen 75 virhettä ja virheellisyyttä [14]. Tässä kirjoituksessa käsitelty Knuutin virheellinen kuolleisuusväite on **Christer Sundqvistin** ylläpitämässä virheluettelossa [14] virhe numero 72.

Olisiko median jo aika tarttua tutkivan journalismin ottein yhteiskunnassamme kiisteltyyn täydentävien ja vaihtoehtoisten hoitojen aihepiiriin? Olisiko aika tarkastella luontaishoitoja riippumattomasti kansanterveyden, ei pelkästään lääkäreiden ammattiliiton näkökulmasta? Kannattaisiko Knuutin tarinoiden väitteet tarkistaa niin kuin hyvään lehtimiestapaan kuuluu? Pitäisikö kerrata journalistin ohjeet 1, 2, 8 ja erityisesti ohjeet numero 10, 12 ja 20 [15]?

VIESTI ARTIKKELIN JULKAISSEILLE LEHDILLE:

Knuutin virheellinen kuolleisuusväite on oikaistava välittömästi. Siihen velvoittaa journalistin ohje numero 20. Perustelut: Knuutin väite ei ole totta ja sen tarkoitus näyttää olevan luontaishoitajien ja luontaishoitojen käyttäjien pelottelulla edistää puoskarilain toteutumista, joka on Lääkäriliiton julkilausuttu tavoite [12]. Knuutin syöpäsairaiden luontaishoitoja koskeva väite ei perustu tutkimustietoon, vaan se on virheellinen ja potilaille potentiaalisesti haitallinen, koska oireita lievittävä täydentävä hoito voi jäädä pelottelun vuoksi saamatta. Erittäin vakavan siitä tekee se, että se johtaa harhaan luontaishoitojen käyttäjiä, joita on vuosittain noin miljoona [11]. Väitteen vuoksi voi moni syöpäsairas vältellä luontaishoitoja, joista tutkimuksen [10] mukaan kuitenkin saattaisi olla hänelle hyötyä. Tutkimusten mukaan luontaishoitoja (CAM) käytetään yleensä joko terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen tai kipujen ja vaivojen hoitoon tavanomaisten lääkäri- ja muiden julkisten terveydenhuoltopalveluiden rinnalla, lisänä ja tukena, ei niitä korvaavina vaihtoehtoina [3, 6, 16].

Knuuti toimii erittäin epäeettisesti. Hän pilkkaa julkisesti yhtä terveysalan vähemmistöryhmää: luontaishoitoalan ammatinharjoittajia ja heidän asiakkaitaan. Hän pelottelee kansaa kuolemalla, jotta Lääkäriliitto saavuttaisi ideologisen tavoitteensa eli puoskarilain rajoittamaan merkittävästi kansalaisten vapautta hoitaa terveyttään ja vaivojaan lääkkeettömin, luonnonmukaisin keinoin.

Luontaishoitoalan Foorumi ry
Ilkka Westman
puheenjohtaja

Viitteet:

- [1] Laki sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa. (22.12.1978). Finlex – Ajantasainen lainsäädäntö: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1978/19781061>
- [2] Laki potilaan asemasta ja oikeuksista. (17.8.1992). Finlex – Ajantasainen lainsäädäntö: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19920785>
- [3] Vuolanto, P., Kemppainen, L., Kemppainen, T., & Nurmi, J. (2020). Täydentävien ja vaihtoehtoisten (CAM) hoitojen käyttö Suomessa. *Sosiaalilääketieteellinen Aikakauslehti*, 57(1). <https://doi.org/10.23990/sa.80288>
- [4] Knuuti Juhani. *Kauppatavarana terveys – selviydy terveystieteen viidakossa*. 1. painos, 2020. Minerva Kustannus.
- [5] Johnson S. B., Park H. S., Gross G. P., Yu J. B. (2018) Use of Alternative Medicine for Cancer and Its Impact on Survival. *JNCI: Journal of the National Cancer Institute*, Volume 110, Issue 1, 1 January 2018. Published: 10 August 2017 <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/28922780>
- [6] Johnson S. B., Park H.S., Gross C.P., et al. Complementary Medicine, Refusal of Conventional Cancer Therapy, and Survival Among Patients With Curable Cancers. *JAMA Oncology* 2018;4(10):1375–1381. <https://doi.org/10.1001/jamaoncol.2018.2487>
- [7] Pelottelevat virhevaihteet vaarantavat syöpäpotilaiden hyvinvointia. (30.9.2020). Liinanblogi. <https://liinanblogi.com/2020/09/30/pelottelevat-virhevaihteet-vaarantavat-syopapotilaiden-hyvinvointia/>
- [8] Weeks John. Musings on Patient Care and Polarization After JAMA Oncology's Erroneous Report That Complementary Medicine Kills. ScienceDirect *Explore* 2019;15(2), 82-87. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S1550830718305147> Artikkelin on maksuun takana mutta on luettavissa Liinan blogista guest editorial -kirjoituksena: <https://liinanblogi.com/explore-march-april-2019-vol-15-no-2-john-weeks-guest-editorial/>
- [9] Weeks John. Follow-up: Action on Erroneous JAMA Oncology “Complementary Medicine Kills” Article. (2018). <https://www.johnweeks-integrator.com/uncategorized/follow-up-action-on-erroneous-jama-oncology-complementary-medicine-article/>

- [10] Lin Wan-Fu, Zhong Mao-Feng, Zhou Qing-Hui et al. Efficacy of complementary and integrative medicine on health-related quality of life in cancer patients: a systematic review and meta-analysis. *Cancer Management and Research*. 2019; Volume 11:6663-6680.
<https://doi.org/10.2147/cmar.s195935>
- [11] Kuinka moni suomalainen käyttää vuosittain luontaishoitoja European Social Surveyn 2014 mukaan. Luontaishoitoalan Foorumin verkkosivu:
<https://www.luontaishoitoala.fi/tutkimus/luontaishoitosten-kaytto/ess/>
- [12] Lääkäriliiton eduskuntavaalitavoitteet 2019. Lääkäriliitto (14.12.2018).
<https://www.laakariliitto.fi/site/assets/files/4501/laakariliittoeduskuntavaalit2019.pdf>, katsottu 1.7.2021.
- [13] Viidestä keskeisestä luontaishoidosta viranomaisilmoituksia tuli v. 2020 vain 11 kpl. Suomen Terveystuotekauppiain Liiton kysely Kilpailu- ja kuluttajavirastolle ja viraston vastaus 23.4.2021:
<https://www.luontaishoitoala.fi/aihe/kkv/>
- [14] Lukuisia virheitä Juhani Knuutin kirjassa Kauppatavarana terveys. Luontaishoitoalan Foorumin verkkosivu: <https://www.luontaishoitoala.fi/uutiset-ja-julkaisut/juhani-knuuti-kauppatavarana-tervey/> ja Christer Sundqvistin ylläpitämä virheluettelo:
<https://turpaduunari.fi/kauppatavarana-assennevamma/>
- [15] Journalistin ohjeet. Suomen journalistiliitto (1.1.2014).
<https://journalistiliitto.fi/fi/pelisaannot/journalistin-ohjeet/>
- [16] Kempainen, L., Kempainen T., Reippainen J., Salmenniemi S. & Vuolanto, P. (2018). Use of complementary and alternative medicine in Europe: Health-related and sociodemographic determinants. *Scandinavian Journal of Public Health*, 2018; 46(4), 448-455. Article first published online: October 4, 2017. <https://doi.org/10.1177/1403494817733869>

Lehdet, jotka julkaisivat Juhani Knuutin haastattelun kesäkuussa 2021, ja linkki lehden artikkeliin (joka on maksumuurin takana):

- Aamuposti <https://www.aamuposti.fi/uutissuomalainen/4195269>
Keskisuomalainen <https://www.ksml.fi/uutissuomalainen/4195269>
Iisalmen Sanomat <https://www.iisalmensanomat.fi/uutissuomalainen/4195269>
Karjalainen <https://www.karjalainen.fi/kotimaa/terveydenhoidon-ammattilaiset-ovat-liian-passiivisia-huuhaa-saa-julkisuutta-kun-ammattilaiset-eivat-tule-esille-sanoo-professori-juhani-knuuti>
Savon Sanomat <https://www.savonsanomat.fi/uutissuomalainen/4195269>
Etelä-Suomen Sanomat <https://www.ess.fi/uutissuomalainen/4195269>
Kouvolan Sanomat <https://www.kouvolansanomat.fi/uutissuomalainen/4195269>
Itä-Häme <https://www.itahame.fi/uutissuomalainen/4195269>
Uusimaa <https://www.uusimaa.fi/uutissuomalainen/4195269>
Länsi-Savo <https://www.lansi-savo.fi/uutissuomalainen/4195269>
Kymen Sanomat <https://www.kymensanomat.fi/uutissuomalainen/4195269>
Keski-Uusimaa <https://www.keski-uusimaa.fi/uutissuomalainen/4195269>
Länsi-Uusimaa <https://www.lansi-uusimaa.fi/uutissuomalainen/4195269>
Itä-Savo <https://www.ita-savo.fi/uutissuomalainen/4195269>
Etelä-Saimaa <https://www.esaimaa.fi/uutissuomalainen/4195269>